

Sygn. akt III Ca 593/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Hadryś

Sędzia SO Gabriela Sobczyk

Sędzia SR (del.) Roman Troll (spr.)

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa W. B. (B.)

przeciwko M. B.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 7 lutego 2014 r., sygn. akt IV RC 393/13

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża pozwanej kosztami postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Krystyna Hadryś SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 593/14

UZASADNIENIE

W dniu 7 lipca 2013 roku do Sądu Rejonowego w Gliwicach wpłynął pozew W. B. przeciwko byłej żonie M. B., w którym powód domagał się uchylenia obowiązku alimentacyjnego nałożonego na jego osobę na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 24 października 2011 roku w sprawie IV RC 66/11, albowiem utracił zatrudnienie, a w ostatnim czasie w znacznym stopniu pogorszył się stan jego zdrowia, zaś zasadniczej zmianie uległa sytuacja pozwanej, która obecnie posiada własne źródło dochodu oraz stałe zatrudnienie.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości wskazując, że powód prowadzi własną działalność gospodarczą w postaci kowalstwa artystycznego, posiada wyuczony zawód ślusarz – mechanik, a pozwana posiada orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności i ma obniżoną zdolność do wykonywania pracy zarobkowej, niemniej pracuje zarobkowo i ponosi koszty wynajęcia mieszkania, które wcześniej remontowała, co wiązało się z zaciągnięciem pożyczki w banku (rata 250 zł miesięcznie) i choruje na nadciśnienie tętnicze oraz jest pod opieką psychiatryczną.

Sąd Rejonowy w Gliwicach ustalił następujący stan faktyczny:

Rozwód stron został orzeczony w dniu 5 listopada 2008 roku w sprawie I RC 2117/05 z winy W. B.. Na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 5 listopada 2008 roku w sprawie I RC 2117/05 Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 5 marca 2009 roku w sprawie V ACa 15/09 oddalił apelację.

Wyrokiem z dnia 24 października 2011 roku w sprawie IV RC 66/11 Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od pozwanego W. B. na rzecz powódki M. B. alimenty w kwocie po 300 złotych miesięcznie od dnia 1 lutego 2011 roku, w pozostałej części powództwo oddalił. Na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 24 października 2011 roku w sprawie IV RC 66/11 Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 22 marca 2012 roku w sprawie III Ca 1813/11 oddalił apelację.

Powód w chwili zasądzenia alimentów pracował jako ślusarz – spawacz w Kowalstwie Zdobniczym w G., z tego tytułu otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 1 386 złotych brutto miesięcznie. Nadto prowadził własną działalność gospodarczą, która przynosiła mu dochód w wysokości około 560 złotych miesięcznie. Łączny dochód powoda opiewał wówczas na kwotę ponad 1 500 złotych netto miesięcznie. Powód wówczas leczył się w Poradni Gastrologicznej na wrzodu żołądka i dwunastnicy oraz w Poradni Neurologicznej na zwyrodnienie kręgosłupa. Miesięczny koszt utrzymania powoda opiewał wówczas na kwotę 600 – 700 złotych.

Wówczas pozwana nie pracowała zarobkowo, zarejestrowana była w Powiatowym Urzędzie Pracy w G. jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Orzeczeniem z dnia 1 września 2011 roku zaliczona została do osób o lekkim stopniu niepełnosprawności, co wiązało się z możliwością wykonywania pracy lekkiej i spokojnej. Pozwana wówczas wynajmowała mieszkanie. Ponadto leczyła się na nadciśnienie tętnicze, miała niedomykalność zastawki serca oraz kłopoty z krążeniem. Wówczas pozwana oceniła swój koszt utrzymania na kwotę 600 złotych miesięcznie.

Powód W. B. obecnie ma 50 lat, a z zawodu jest ślusarzem – mechanikiem. Nie zawarł nowego związku małżeńskiego. W marcu 2013 roku przeszedł zawał serca. W dniu 24 kwietnia 2013 roku pracodawca rozwiązał z powodem umowę o pracę za wypowiedzeniem. Powód ze względu na zły stan zdrowia w lipcu 2013 roku wyrejestrował własną działalność gospodarczą. Obecnie pobiera z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych świadczenie rentowe w wysokości 950,95 złotych netto miesięcznie z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Nie korzysta z pomocy Ośrodka Pomocy (...) w G.. Powód jest współwłaścicielem domu, jego część stanowi 100 m² powierzchni domu oraz 65 arów działki, na której prowadzi uprawę rolną jego brat. Zamieszkuje i prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe. Na koszt utrzymania domu składały się następujące opłaty: opłata z tytułu energii elektrycznej w wysokości 375 złotych co drugi miesiąc, opłata za wodę w wysokości 40 złotych co drugi miesiąc, opłata za zakup butli z gazem w wysokości 40 złotych miesięcznie, opłata za wywóz śmieci w wysokości 28 złotych miesięcznie, opłata za zakup 3 ton węgla 1 800 złotych rocznie (tona węgla około 600 złotych), opłata za zakup drewna na opał w wysokości 300 złotych rocznie, opłata za podatek od nieruchomości w wysokości 700 złotych rocznie. Dodatkowo powód płaci za telefon kwotę w wysokości 42 złotych miesięcznie oraz na zakup leków przeznacza miesięcznie 140 złotych. W ocenie powoda jego miesięczny koszt utrzymania, na który składa się zakup żywienia i odzieży opiewa na kwotę 400 – 500 złotych. Powód jest właścicielem samochodu osobowego marki S. z 2004 roku.

Pozwana M. B. obecnie ma 47 lat, a z zawodu jest ceramiką. Nie zawarła nowego związku małżeńskiego. Pozwana alimenty od pozwanego otrzymuje za pośrednictwem komornika sądowego. Od 10 listopada 2011 roku zatrudniona jest w Spółdzielni (...), z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1 137 złotych netto miesięcznie. Pozwana zaliczona została do osób o lekkim stopniu niepełnosprawności, co wiąże się z możliwością wykonywania pracy lekkiej i spokojnej. Pozwana zamieszkuje i prowadzi jednosobowe gospodarstwo domowe. Na koszt utrzymania mieszkania składają się następujące opłaty: opłata z tytułu czynszu w wysokości 435 złotych miesięcznie, opłata za energię elektryczną w wysokości 196 złotych co drugi miesiąc, opłata za gaz w wysokości 55 złotych za butlę, opłata za zakup węgla w wysokości 933,57 złotych rocznie, opłata za telefon oraz internet w łącznej wysokości 103 złotych miesięcznie. Dodatkowo pozwana spłaca pożyczkę w wysokości 5 000 złotych, którą zaciągnęła w 2013 roku w celu przeprowadzenia remontu łazienki. Pozwana leczy się kardiologicznie, co wiąże się z ponoszeniem dodatkowych

kosztów w wysokości 150 złotych miesięcznie związanych z zakupem leków. W ocenie pozwanej jej miesięczny koszt utrzymania, na który składa się zakup wyżywienia i odzieży opiewa na kwotę 500 złotych.

Okoliczne urzędy pracy nie dysponują ofertami pracy dla mężczyzny w wieku 50 lat, z zawodu ślusarz mechanik z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach ustalił, iż obowiązek alimentacyjny W. B. względem M. B. orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 24 października 2011 r. w sprawie IV RC 66/11 wygasł z dniem 1 lutego 2014 r. (pkt 1), zwolnił pozwaną M. B. od kosztów sądowych opłaty od pozwu, od których powód W. B. został zwolniony i którymi obciążył Skarb Państwa (pkt 2), a koszty adwokackie między stronami wzajemnie zniósł (pkt 3). Podstawę tego orzeczenia stanowił art. 138 kro, a co do kosztów art. 102 kpc.

W swoich rozważaniach Sąd Rejonowy wskazał na to, że cel i społeczne znaczenie związku małżeńskiego wymagają, by niektóre konsekwencje jego zawarcia trwały nawet po rozwiązaniu małżeństwa, a jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspakajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku. Przy czym art. 138 kro umożliwia zmianę takiego rozstrzygnięcia w razie zmiany stosunków, która stanowi istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych lub majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania poprzez stosowne zmniejszenie lub zwiększenie świadczeń alimentacyjnych bądź wymaga zniesienia w całości.

Sąd Rejonowy podkreślił, że sytuacja materialna powoda uległa zasadniczej zmianie, gdyż obecnie pobiera świadczenie rentowe z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości 950,95 złotych netto miesięcznie, które po potrąceniu alimentów na byłą żonę wynosi 650,95 złotych, a zatem dochód w wysokości 650,95 złotych nie może być porównywany do dochodów powoda w czasie ostatniego orzekania o alimentach, który opiewał na kwotę ponad 1 500 złotych netto miesięcznie. Dodatkowo ma on kłopoty ze zdrowiem i nie ma innych źródeł utrzymania, zaś z majątku nie osiąga dochodów. Z kolei sytuacja materialna pozwanej również uległa zasadniczej zmianie, albowiem jest ona zatrudniona w Spółdzielni (...), z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1 137 złotych netto miesięcznie i w żaden sposób nie wykazała, że nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb.

Apelację od tego wyroku w części dotyczącej punktów 1 i 3 wniosła pozwana zarzucając mu naruszenie art. 60 § 2 kro poprzez jego niezastosowanie, a przecież do rozwodu doszło z winy powoda i w związku z tym nastąpiło istotne pogorszenie sytuacji życiowej powódki, a także art. 138 kro przez jego zastosowanie, albowiem nie nastąpiła taka zmiana stosunków, która umożliwiłaby uchylene obowiązku alimentacyjnego. Przy tak postawionych zarzutach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. W uzasadnieniu wskazała, iż pozwana jest obecnie na etapie leczenia nowotworu, jest niepełnosprawna, pracuje za najniższą krajową pensję, a wcześniej dokonała remontu mieszkania, w którym obecnie mieszka. Pozwany zaś ma tylko częściową niezdolność do pracy i może zarabkować, a poza tym dysponuje nieruchomością, ma oszczędności i dwa samochody i tylko obecnie ma niższy dochód.

W odpowiedzi na apelację powód wniosł o jej oddalenie jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów postępowania wskazując, że pogorszyła się sytuacja powoda, a poprawiła się sytuacja pozwanej.

W piśmie procesowym z 21 lipca 2014 r. pozwana wniosła o dopuszczenie wniosków dowodowych z przedłożonych dokumentów wskazujących na leczenie, przebytą operację i pozostawanie przez nią na zwolnieniu lekarskim. Te dokumenty na rozprawie nie zostały zakwestionowane.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje je za własne, to samo dotyczy rozważań prawnych dokonanych przez Sąd Rejonowy.

W zarzutach apelacji dokonane ustalenia nie są też kwestionowane, a zarzuty dotyczą naruszanie przepisów prawa materialnego w tak ustalonym stanie faktycznym. Dodatkowo dokumenty dołączone do pisma procesowego pozwanej z 21 lipca 2014 r. /k. 106 – 118/ wskazują, że przebyła ona operację w dniu 8 kwietnia 2014 r. i została wypisana do domu ze zwolnieniem lekarskim do 22 kwietnia 2014 r., a kolejne zwolnienie lekarskie miała od 1 lipca 2014 r. do 28 lipca 2014 r., ponadto przebywała ona w szpitalu od 18 kwietnia 2014 r. do 3 maja 2014 r. i wykonała badania krwi i histopatologiczne oraz szczepienie WZW typu B, a dnia 13 marca 2014 r. nie stwierdzono zmian śród nabłonkowych i procesu złośliwego u pozwanej, badanie było wykonane w zakresie programu wczesnego wykrywania szyjki macicy.

Spraw dotyczy nie samego orzeczenia odnośnie alimentów, ich przyznania, ale została wszczęta w związku z zarzutem zmiany stosunków pomiędzy stronami od czasu ustalenia alimentów. Nie ulega wątpliwości, że te stosunki zmieniły się: pozwana bowiem osiąga obecnie dochód w kwocie około 1 000 zł, a wcześniej tego dochodu nie osiągała, gdyż nie pracowała i alimenty zostały przyznane w stanie faktycznym, w którym powód osiągał dochody w kwocie około 1 500 zł netto (z umowy o pracę i działalności gospodarczej), a pozwana nie pracowała i miała już orzeczonego lekki stopień niepełnosprawności. Wówczas brano też pod uwagę nieruchomości (mieszkanie i 65 arów pola) powoda, a także wynajmowanie mieszkania przez pozwaną.

Od poprzedniego orzeczenia sytuacja powoda ulegał pogorszeniu – jego dochód zmalał do ok. 1 000 zł, a pozwana zaczęła osiągać dochód w porównywalnej kwocie. Dodatkowo powód przeszedł zawał serca oraz został z nim rozwiązany stosunek pracy z uwagi na zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej przez pracodawcę, a także zaprzestał on sam prowadzenia działalności gospodarczej z uwagi na stan zdrowia, jednocześnie brak jest dla niego ofert pracy, a do 30 września 2014 r. ma przyznaną rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, renta ta przysługuje mu od sierpnia 2013 r. Mamy więc po stronie powoda obniżenie dochodu o co najmniej połowę, z uwagi na stan zdrowia i rozwiązanie umowy o pracę, chorobę układu krążenia (zawał serca), częściowa niezdolność do pracy, a po stronie pozwanej mamy dochód, którego wcześniej nie brano pod uwagę przy zasądzeniu alimentów i jest on w granicach 1 000 zł oraz to, że jest ona po dwóch pobytach w szpitalu i wycięciu macicy wraz z przydatkami. Te okoliczności są nowe. W takim stanie sprawy nie sposób nie zauważyć, że doszło do zmiany stosunków pomiędzy stronami od czasu ustalenia alimentów i zmiana ta jest tego rodzaju, że umożliwia orzeczenie o uchyleniu uprzednio orzeczonego obowiązku alimentacyjnego, albowiem dochody i możliwości zarobkowe powoda uprzednio oceniane odpowiednio na 1 500 zł (dochody) i około 2 300 zł (możliwości) zdecydowanie zmalały do kwoty 950 zł miesięcznie, a po stronie pozwanej powstał dochód w podobnej wysokości.

Każda ze stron ma też swoje wydatki, przy czym koszty utrzymania pozwanej w stosunku do poprzednich wzrosły o około 150 zł (były w wysokości 1 251,50 zł, a obecnie określa ona je na 1 418,80 zł), a koszty utrzymania powoda zmalały o około 200 zł (z 281,67 zł do 1 090,83 zł). Koszty te wynikają z danych przedstawionych przez strony jako koszty utrzymania: wyżywienia, ubrania, telefonów, mieszkania, opłat, leków. Z porównania tych kosztów wynika jednak, że nawet wzrost kosztów utrzymania pozwanej przy obniżeniu kosztów utrzymania powoda nie umożliwia mu regulowania na jej rzecz alimentów w żadnej wysokości, gdyż nie ma on takich możliwości na chwilę obecną, a to na skutek znacznego ich obniżenia w związku ze stanem zdrowia i pozostawianiem na rencie.

W sprawie prawidłowo został więc zastosowany art. 138 kro, a nie było możliwości stosowania art. 60 § 2 kro, który stosuje się przy zasądzeniu alimentów, a nie przy ich zmianie, natomiast Sąd Rejonowy brał jednak pod uwagę okoliczności ustalenia obowiązku alimentacyjnego właśnie na podstawie art. 60 § 2 kro, co wskazał w uzasadnieniu swojego wyroku. Art. 138 kro jest mechanizmem umożliwiającym uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego, jeżeli okoliczności wzięte pod uwagę przez sąd podczas jego zasądzania tracą aktualność i przestaną już odpowiadać zasadom słuszności i także małżonek zobowiązany może wnosić o zmniejszenie wysokości alimentów lub ich zniesienie w trybie tego przepisu. W rozpoznanej sprawie zmiana stosunków stosunków niewątpliwie nastąpiła i po stronie

powoda, który nie jest już obecnie w stanie ponosić zobowiązania alimentacyjnego na rzecz pozwanej, jak również po stronie pozwanej, której dochody znacznie się zwiększyły.

Mając powyższe na uwadze zarzuty apelacji okazały się bezzasadne i dlatego, na podstawie art. 385 kpc w związku z art. 138 kro należało ją oddalić.

Jednocześnie mając na uwadze trudną sytuację materialną i zdrowotną strono, na podstawie art. 102 kpc, orzeczono jak w punkcie 2 wyroku.

SSR (del.) Roman Troll SSO Krystyna Hadryś SSO Gabriela Sobczyk